

ZPZR-2

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene
rehabilitacije v procesu vračanja
na delo z vidika zdravja

Univerzitetni
rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije Soča

I FEEL
SLOVENIA

Sofinancira
Evropska unija

UNIVERZITETNI
REHABILITACIJSKI INŠTITUT
REPUBLIKE SLOVENIJE
SOČA

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v procesu vračanja na delo z vidika zdravja (ZPZR-2)

Prvi rezultati projekta

mag. Valentina Brecelj, univ. dipl. pedagoginja

mag. Ana Petrovič, spec. klinične psihologije

mag. Maja Zovko Stele, prof. defektologije

Nace Žgavec, dr. med., spec. psih.

Sonja Kotnik, univ. dipl. sociologinja

izr. prof. dr. Gaj Vidmar, univ. dipl. psiholog

Problematika bolniških odsotnosti v povezavi z duševnim zdravjem kot izhodišče projekta

1,49 mio+

izgubljenih delovnih dni zaradi duševnih in vedenjskih motenj (2025) —
+36 % od leta 2019

~54 dni

podaljšanje povprečnega trajanja BS zaradi duševnih in vedenjskih
motenj za 15% : s 46 na 54 dni (2000–2025)

27.828

primerov BS zaradi duševnih motenj (2025) — +24 % od 2023,
rekord v 25 letih

88,3% in 82,2%

med osebami, ocenjenimi na rehabilitacijskih komisijah ZRSZ, jih je imelo 88,3 %
vodilno funkcijo na področju DZ, 82,2 % pa uradno diagnozo iz sklopa duševnih
in vedenjskih motenj

Vir: NIJZ, Podatkovni portal, MDDZS

Kako je lahko BS zaradi duševnih motenj drugačen?

- Posebnosti BS zaradi duševnih motenj:
 - Bolezen je pogosto nevidna – brez zunanjih telesnih znakov.
 - Potek je nepredvidljiv: nihanja in daljša, negotova okrevanja, pogosto ponavljajoči se staleži.
- Socialne in organizacijske ovire:
 - Stigma in predsodki – pri delodajalcih, okolici, včasih tudi zdravnikih.
 - Strah pred razkritjem diagnoze in nezaupanje delodajalcev.
 - Pritisk za prehitro vrnitev na delo.
 - Omejena dostopnost strokovne pomoči.
- Posledice, če podpore ni: poslabšanje zdravstvenega stanja ter večja nevarnost izgorelosti in ponovitev, dolgotrajna brezposelnost in invalidnost, večji stroški za zdravstveni sistem in gospodarstvo.

Zakaj je zgodnje ukrepanje ključno?

Raziskave o vračanju na delo po BS (*Fikser, J. at all, 20222, Lagelverd, S. at all, 2020*)

- Vrnitev na delo v manj kot 3 mesecih je povezana s pozitivnimi pričakovanji in izidi.
- Po 6 mesecih BS ima oseba le še 50 % možnosti, da se vrne na delo.
- Pri depresiji se možnost vrnitve na delo pomembno zmanjša že po 3 mesecih BS.
- Daljše trajanje BS zmanjšuje uspešnost poklicne/zaposlitvene rehabilitacije.

**Zgodnja intervencija ni le zaželeno,
je znanstveno utemeljena kot odločilni dejavnik uspeha.**

**Pri nas: parcialna obravnava, sistemsko neurejeno vračanje na delo ter pomanjkanje
raziskav.**

ZPZR-2

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene
rehabilitacije v procesu vračanja
na delo z vidika zdravja

Univerzitetni
rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije Soča

I FEEL
SLOVENIA

Sofinancira
Evropska unija

ZPZR-2: nadgradnja projekta ZPZR (2020-2023)

- Prvi ZPZR je testiral vračanje na delo za **vse** osebe v bolniškem staležu — osebe s težavami v duševnem zdravju (TDZ) so bile zastopane le v manjši meri
- ZPZR-2 se osredotoča **izključno** na osebe s TDZ, ki jim grozi izključenost s trga dela in socialna izključenost
- **Popolna novost: sodelovanje s Centri za duševno zdravje odraslih (CDZO)** kot napotitelji — tovrstnega medinstitucionalnega sodelovanja doslej v Sloveniji ni bilo
- V obravnavo je zdaj vključen **celoten strokovni tim zaposlitvene rehabilitacije**, vključno z zdravnikom specialistom medicine dela, prometa in športa (MDPŠ)

Problematiko vračanja na delo želimo obravnavati celovito, oblikovati smernice za strokovno delo in prispevati k sistemski ureditvi področja.

ZPZR-2

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene
rehabilitacije v procesu vračanja
na delo z vidika zdravja

Univerzitetni
rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije Soča

I FEEL
SLOVENIA

Sofinancira
Evropska unija

Ciljne skupine in kriteriji za vključitev

Osebe s TDZ - predvidoma 400 oseb

Zaposlitveni status	oseba je zaposlena
Bolniški stalež	praviloma vsaj 3 mesece (izjemoma manj/več)
Diagnoza	MKB-10, poglavje V – duševne in vedenjske motnje (F00–F99)
Zdravstveno stanje	dovolj stabilizirano za vključitev v aktivnosti projekta
Sodelovanje delodajalca	potrebno

Protokol obravnave

1 Napotitev in soglasje

CDZO predstavi projekt osebi s TDZ, motivira za vključitev in pridobi soglasje.

2 Razporeditev k IZR

URI Soča razporedi kandidata k najbližjemu IZR.

3 Timska ocena (BPS model)

Strokovni tim IZR: zdravnik spec. MDPŠ, psihiater, psiholog, socialni delavec, delovni terapevt, rehabilitacijski tehnolog.

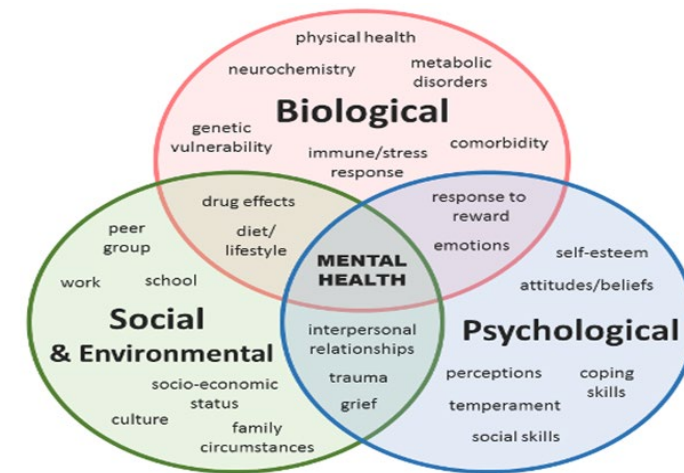
4 Strokovno mnenje in INVD

IZR pripravi individualni načrt vračanja na delo in strokovno mnenje

5 Izvedba in spremljanje

Izvedba vračanja na delo po INVD ter spremljanje s strani IZR in koordinatorskega CDZO.

Za uspešno vodenje celotnega procesa je bistveno sodelovanje: aktivna vloga delodajalca in zavarovanca, sodelovanje med IZR, CDZO, ZZZS in ZPIZ.

ZPZR-2

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene
rehabilitacije v procesu vračanja
na delo z vidika zdravja

Univerzitetni
rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije Soča

I FEEL
SLOVENIA

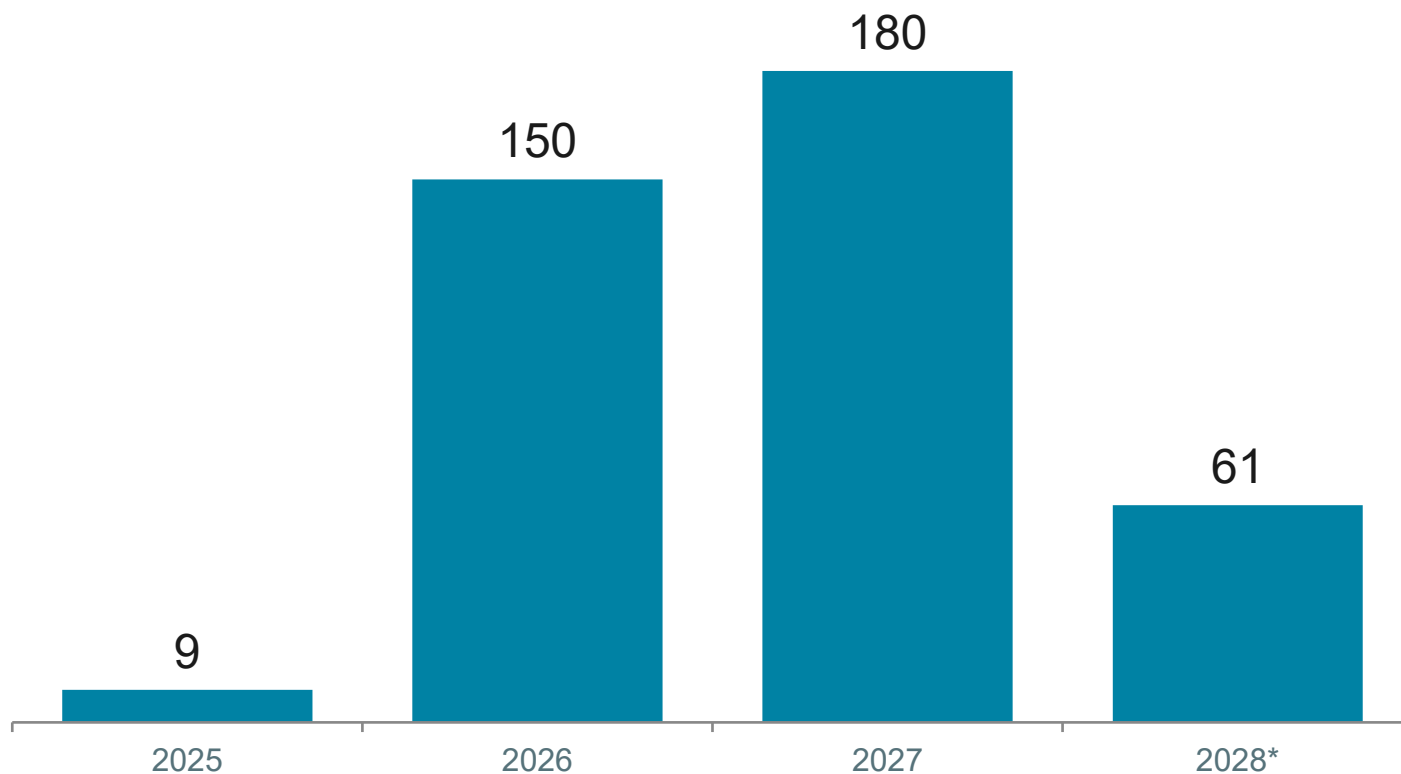

Sofinancira
Evropska unija

Prvi rezultati projekta ZPZR-2

Časovnica vključitev

Predvideno število vključitev po letih (cilj: 400 oseb)

144

vključenih oseb do avgusta 2026

96

pripravljenih INVD

Demografske značilnosti vključenih oseb

Povprečna starost ob vključitvi: **45 let** (21–63)

Povprečno trajanje BS: **~12 m** (najdaljši 6 let)

Povprečna delovna doba: **21 let** (1–39)

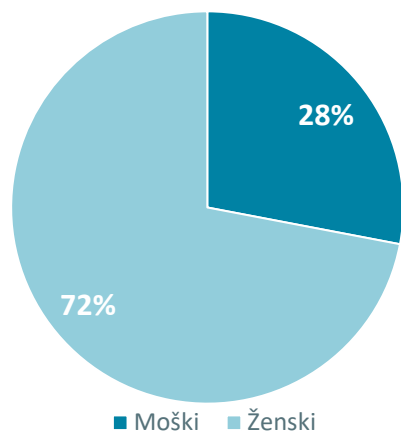
Najpogostejše diagnoze:

F40–F48 nevrotske, stresne in somatoformne motnje: 54%

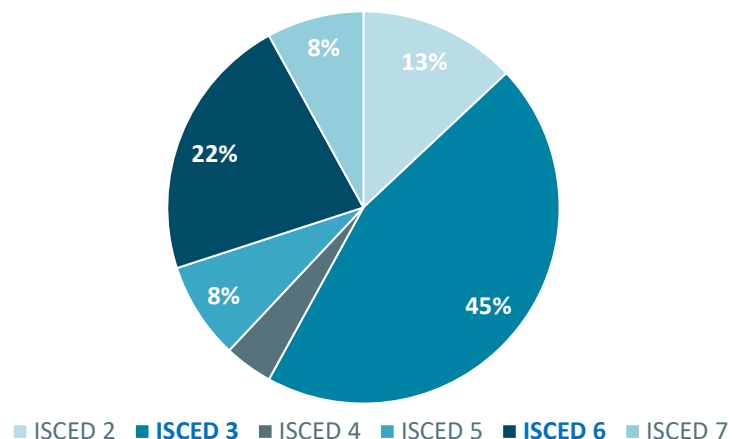
F30–F39 razpoloženjske/afektivne motnje: 22%

F60–F69 motnje vedenja in osebnosti: 8%

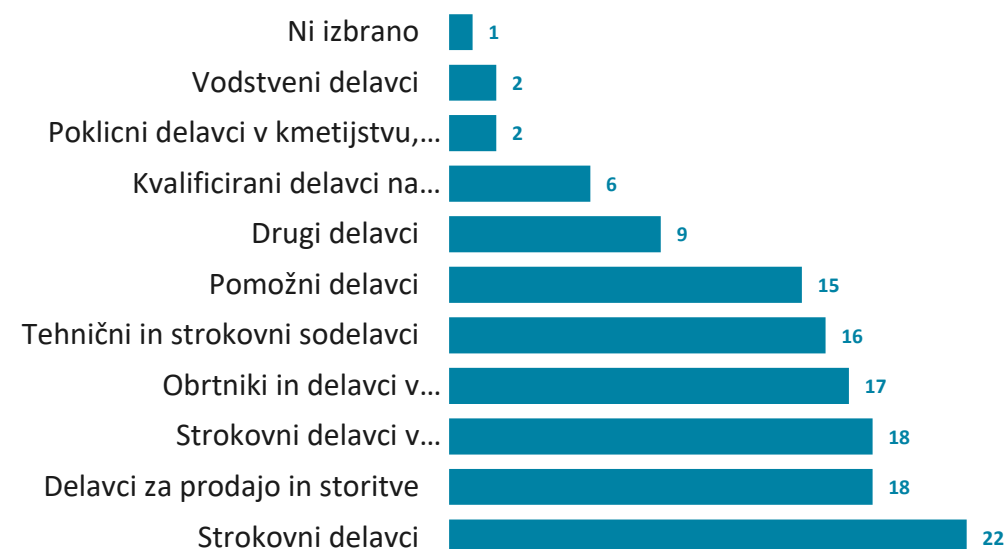
Spol

Izobrazba (ISCED)

Poklicna skupina (št. oseb)

Vir: interni podatki projekta ZPZR-2 (na dan zajema podatkov)

ZPZR-2

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene
rehabilitacije v procesu vračanja
na delo z vidika zdravja

Univerzitetni
rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije Soča

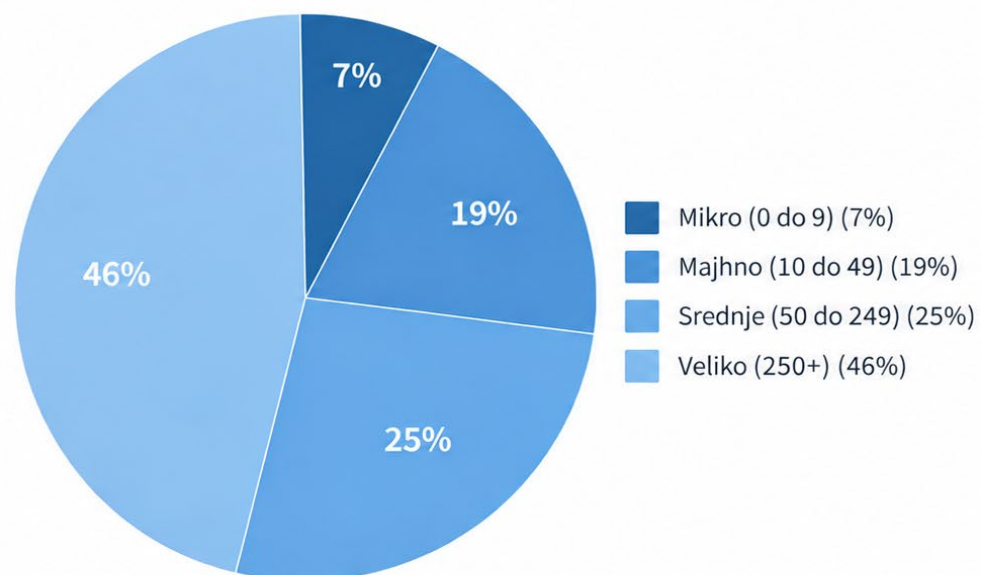
I FEEL
SLOVENIA

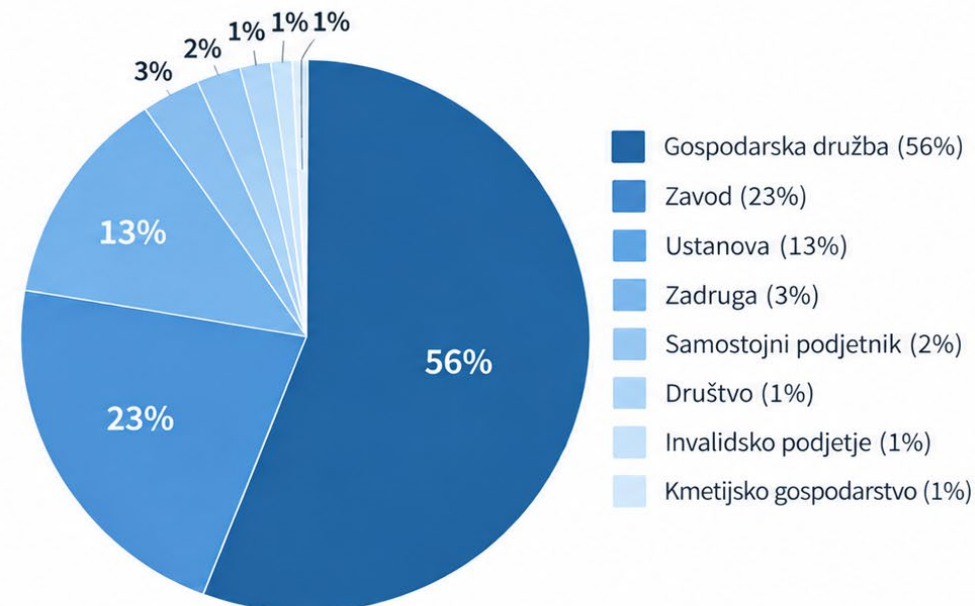
Sofinancira
Evropska unija

Demografske značilnosti podjetij

Velikost podjetja

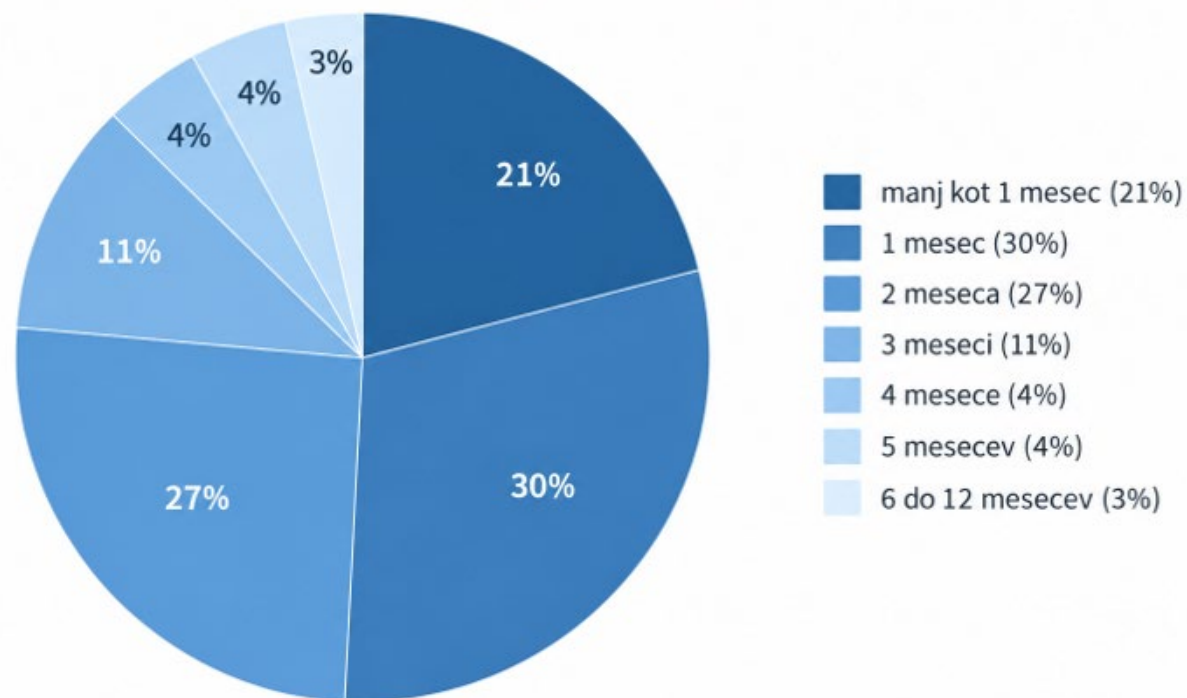
Pravnoorganizacijska oblika

Trajanje obravnav

Trajanje vključenosti uporabnikov
(delež uporabnikov)

Pred vrnitvijo v službo me je bilo strah, saj nisem vedel, ali so me že zamenjali in ali je delodajalec jezen name. Projekt in strokovna ekipa so mi pomagali, da sem sploh stopil v stik z delodajalcem, zdaj pa se počasi vračam na delo.

Prvi izhodi obravnav

41% **Postopno
vračanje na delo**

Prilagoditve pri količini oz. vsebini dela,
tempu, časovne oz. organizacijske
prilagoditve

25% **Predstavitev
na IK ZPIZ**

Pridobitev kategorije invalidnosti
oz. pravice do PR (korelacija s
trajanjem BS)

16% **Podaljšana
obravnav**

Pridobivanje na kondiciji, vzdržljivosti,
samoregulaciji

4% **Mirovanje /
prekinitev**

Zaradi neodzivnosti, poslabšanja
zdravstvenega stanja

“

*Največji strah je bil, da bom ponovno
zbolel. Vrnitev v staro okolje, ki me je prej
obremenjevalo, je bila zame velika
grožnja.*

— izjava osebe, vključene v obravnavo

Pogoste ovire: stigma in strah pred
razkritjem, nezaupanje delodajalcev,
pritisk za hitrejšo vrnitev, omejena
dostopnost strokovne pomoči.

ZPZR-2

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene
rehabilitacije v procesu vračanja
na delo z vidika zdravja

Univerzitetni
rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije Soča

I FEEL
SLOVENIA

Sofinancira
Evropska unija

Zaključki

- Prvi empirični podatki predstavljajo izhodišče za nadaljnje vrednotenje in razvoj modela.
- Ugotovitve utemeljujejo potrebo po sistemski umestitvi zgodnje, dostopne in medinstitucionalno povezane podpore pri vračanju na delo.
- Uspešna sistemska vzpostavitev zahteva usklajeno delovanje ključnih deležnikov in institucij ter skupna, usklajena izhodišča za obravnavo.

»V CDZO so me zaradi izgorelosti/stresa v službi in posledične depresije, napotili v projekt in sem zaradi hitrega posredovanja lahko hitreje okrevala in z njihovo pomočjo se postavila na noge in določila cilje, ki sem jih želela za lažje vračanje na delo.«

— izjava osebe, vključene v obravnavo

ZPZR-2

Model zgodnje poklicne in zaposlitvene
rehabilitacije v procesu vračanja
na delo z vidika zdravja

Univerzitetni
rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije Soča

I FEEL
SLOVENIA

Sofinancira
Evropska unija

Kontakti

www.zpzs.si

VODSTVO PROJEKTA:

- valentina.brecelj@ir-rs.si
- nace.zgavec@gmail.com
- ana.petrovic@ir-rs.si
- sonja.kotnik@ir-rs.si
- maja.zovko@ir-rs.si

KOORDINATORICA PROJEKTA

- maja.bezjak@ir-rs.si

ADMINISTRATIVNO TEHNIČNO VODENJE

- andzelka.korosec@ir-rs.si

Hvala za pozornost.